

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

III:1

2016-10-27

S2016/06724/FS (delvis)

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
Box 6070
102 31 Stockholm

Uppdrag att följa upp regeringens satsning på förlossningsvården och andra insatser för kvinnors hälsa 2015–2019

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i uppdrag att följa upp och analysera

- insatser som syftar till att stärka förlossningsvården och kvinnors hälsa,
- insatser för att stärka primärvården med särskild inriktning på socioekonomiskt utsatta områden,
- införandet av avgiftsfri mammografi till kvinnor mellan 40 och 74 år samt
- införandet av kostnadsfria preventivmedel till unga under 21 år, under förutsättning att riksdagen fattar beslut om det.

Uppdraget ska genomföras i samråd med relevanta myndigheter och i dialog med företrädare för huvudmän, professionerna, patienter och med eventuella andra aktörer.

Uppdragetska redovisas i flera delar. En delrapport ska redovisas senast den 1 mars 2018. En fördjupningsstudie av identifierade framgångsfaktorer ska redovisas senast den 1 mars 2019. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2020. Samtliga redovisningar ska ske till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska löpande hålla Regeringskansliet (Socialdepartementet) informerad om genomförandet av uppdraget.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys får för uppdragets genomförande använda 300 000 kronor under 2016. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, varav 150 000 kronor från anslagsposten 33 Förlossningsvård och kvinnors hälsa och 150 000 kronor från

anslagsposten 23 Insatser i primärvården för kvinnors hälsa. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska inkomma till Kammarkollegiet senast den 1 december 2016. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2017. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning lämnas till Kammarkollegiet. Rekvisitionen, redovisningarna och eventuell återbetalning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Även om hälso- och sjukvården i Sverige överlag uppvisar ett gott resultat, finns det behov av att fortsätta att utveckla verksamheterna. Under flera år har den svenska förlossningsvården visat tecken på ett ansträngt läge. Behandling av komplikationer och skador på kvinnan i samband med graviditet och förlossning samt eftervården av kvinnan är områden som behöver stärkas. Regeringen anser att det är viktigt både ur ett jämlikhets- och patientsäkerhetsperspektiv att förlossningsvården stärks och att kunskapen och behandlingen av de skador som kan uppstå i samband med graviditet och förlossning förbättras.

Det behövs ökad kunskap om vanliga kvinnosjukdomar och symtom som kvinnor drabbas av. Det är därför angeläget att identifiera bristerna och att utveckla kunskapsstöd i vården för att förbättra behandlingsresultaten för dessa och skapa en mer jämlik vård. Förutom att utveckla kunskapen för den medicinska behandlingen, finns det också behov av att utveckla kunskap om vad som är ett bra bemötande av patienten.

Flera studier visar att kvinnor med endast grundskoleutbildning har haft den minst gynnsamma hälsoutvecklingen. Regeringen anser att insatserna för att dessa kvinnor ska få rätt vård behöver stärkas. Mångfalden i Sverige ökar och även det skapar nya behov av kompetens inom såväl förlossningsvården som primärvården. I primärvården finns det särskilt stora behov av insatser i socioekonomiskt utsatta områden.

Regeringen har avsatt 200 miljoner kronor under 2015 och avsätter 400 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019 för att förbättra förlossningsvården och kvinnors hälsa. Regeringen avsätter vidare 130 miljoner kronor årligen under perioden 2016–2019 för insatser i primärvården med särskilt fokus på socioekonomiskt utsatta områden.

Regeringens avsikt med satsningen är att stärka förlossningsvården och kvinnors hälsa genom att huvudmännen identifierar och genomför de insatser som de anser leder till en förbättring av områdena inom sina respektive landsting. Det innebär att insatserna kan variera utifrån behoven i olika landsting. Centralt i satsningen är insatser för att stärka bemanning och kompetensförsörjning samt att öka kunskaperna i vården om sjukdomar som kvinnor ofta får.

Regeringen har under 2015 och 2016 vidtagit flera åtgärder för att realisera satsningens syfte att stärka kvinnors hälsa, vilka kan sammanfattas i följande punkter.

- I december 2015 ingick regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) en överenskommelse om att förbättra förlossningsvården och kvinnors hälsa i övrigt. Överenskommelsen gäller för 2015 och 2016 och omfattar totalt 720 miljoner kronor. I överenskommelsen prioriteras insatser för en stärkt bemanning och kompetens inom förlossningsvården.
- Regeringen har gett Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) och Socialstyrelsen uppdrag inom satsningens områden.
- Mammografi är ett effektivt sätt att tidigt upptäcka bröstcancer. För att öka deltagandet, särskilt i socioekonomiskt utsatta grupper, har avgiftsfri mammografi införts för kvinnor mellan 40 och 74 år fr.o.m. den 1 juli 2016.
- För att värna unga kvinnors rätt till sexualitet utan oönskade graviditeter föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1) att preventivmedel inom läkemedelsförmånerna ska erbjudas kostnadsfritt till unga under 21 år fr.o.m. den 1 januari 2017.

Närmare om uppdraget

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys får i uppdrag att följa upp och analysera de samlade insatserna som genomförs under 2015–2019 inom förlossningsvården, övrig hälso- och sjukvård, primärvården samt mammografien. Uppdraget omfattar även införandet av kostnadsfria preventivmedel för unga under 21 år, under förutsättning att riksdagen beslutar om det. Myndigheten ska särskilt granska insatserna utifrån ett patient- och medborgarperspektiv. En del av uppdraget består i att göra en fördjupningsstudie av vilka framgångsfaktorer myndigheten identifierar inom ett eller flera av satsningens områden samt en beskrivning och analys av dess effekter.

I uppföljningen ingår att särskilt granska de insatser som landstingen valt att genomföra inom ramen för överenskommelserna om förlossningsvården och kvinnors hälsa. I denna del av uppföljningen ska myndigheten analysera och bedöma

- hur insatserna har valts, utifrån vilka behov,
- om insatserna lett till avsedd effekt/nytta på kort och lång sikt,
- om insatserna har haft några oförutsedda konsekvenser,
- i de fall det är möjligt: vilka effekter insatserna har haft på utrikes respektive inrikes födda och personer med olika utbildningsbakgrund samt
- eventuella andra aspekter på insatserna.

Myndigheten ska i slutrapporten lämna sin samlade bedömning av satsningens effekter i den utsträckning myndigheten anser att det går att uttala sig om detta. I bedömningen ska ingå hur satsningen bidragit till utvecklingen av områdena samt vilka utmaningar myndigheten bedömer kvarstår. Resultatet av uppföljningen ska kunna användas som underlag för myndigheter och huvudmän i deras fortsatta arbete även sedan satsningen avslutats.

För uppdragets genomförande avser regeringen att avsätta 3 miljoner kronor under 2017. Medel för 2018–2020 avsätts årligen och utbetalas under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Gabriel Wikström

Ulrika Axelsson Jonsson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Statsrådsberedningen/Internrevisionen
Finansdepartementet/BA, OFA K, SFÖ
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Socialstyrelsen
Statens beredning för medicinsk och social omsorg
Folkhälsomyndigheten
Samtliga landsting
Gotlands kommun
Sveriges Kommuner och Landsting